

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer_26-11-2019

Punkt 1: Godkendelse af dagsorden

19/1552
Sagsresumé

-

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at

- godkende dagsordenen.

Punkt 2: Drøftelse af muligheden for etablering af en driftskalender i samarbejde med Sønderborg Forsyning

19/48919
Sagsresumé

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer i Sønderborg Kommune arbejder løbende for at forbedre samarbejdet med kommunens landsbylaug i landdistrikterne herunder orientering og medinddragelse i relevante sager.

Med henblik på at øge informationsstrømmen forud for gennemførelse af anlægsopgaver deltager direktør i Sønderborg Forsyning Hans Erik Kristoffersen, på mødet.

Næstformand i Landsbyforum Henning Wendelboe, deltager ligeledes i punktet.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at drøfte

- mulighederne for at styrke dialogen mellem Sønderborg Forsyning, forvaltningen og landsbylaugene.

Sagsfremstilling

I vinteren 2018 og 2019 har der været afholdt fem borgermøder med deltagelse af landsbylaugenes bestyrelser (33 ud af 36 mulige deltog), repræsentanter fra forvaltningen og Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer. Formålet var opdatering på lokale udviklingsplaner fra hvert landsbylaug. Herunder hvad der var gennemført, og hvor der med fordel kunne opnås projektsamarbejde og sparring mellem landsbylaugets bestyrelser og Sønderborg Kommune.

På baggrund af møderne er ”forbedret kommunikation” ét af opmærksomhedspunkterne. Landsbyerne ønsker at være på forkant med, hvornår der sker anlægsarbejder i nærområderne. Der var efterspørgsel efter en kalenderfunktion, hvor landsbylaugenes bestyrelser kunne blive opdateret på et tidligt tidspunkt om kommunale og/eller Sønderborg Forsynings anlægsopgaver i deres nærområde. Bestyrelserne kunne herefter viderefremme via de lokale medier (lokalblad / hjemmeside / FB eller andet).

På Landsbytopmødet i april 2019 har samme tema været drøftet, og Landsbyforum har på vegne af landsbylaugene opfordret til, at der etableres en kommunal- og Sønderborg Forsyning - driftskalender, hvor bestyrelsesmedlemmer af landsbylaugene kan kigge / logge ind og se forventede tidspunkter for udførelse af eksempelvis gravearbejde, vejspærringer og lignende i lokalområderne.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Forvaltningen vurderer, at sagen har sundhedsmæssige konsekvenser for mental sundhed og trivsel.

Punkt 3: Orientering om status på Naturpark Nordals

19/10436
Sagsresumé

Byrådet har ved budgetvedtagelsen i oktober 2018 afsat 200.000 til, ”at områderne på Nordals med de genskabte søer og den nye skov skal certificeres som naturpark”

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer blev på møde den 26. marts 2019 orienteret om forarbejderne til arbejdet med certificeringen.

Der har siden været afholdt møder med de vigtigste lodsejere, senest på et samlet møde i Havnbjerg, hvor syv lodsejere herunder Aage V. Jensens Naturfond og Naturstyrelsen Sønderjylland deltog. På mødet blev der givet tilslutning til, at fortsætte arbejdet efter de principper som ligger i mærkningsordningen Danske Naturparker.

Udvalget har kompetencen til at gennemføre certificeringen, jf. vedtægten.

Det medfølgende tillæg til kommuneplanen skal godkendes i Teknik- og Miljøudvalget og Byrådet.

Indstilling

Forvaltningen indstiller at Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer

- tager orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Byrådet har ved budgetvedtagelsen i oktober 2018 afsat 200.000 til, ”at områderne på Nordals med de genskabte søer og den nye skov skal certificeres som naturpark”

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer blev på møde den 26. marts 2019 orienteret om forarbejderne til arbejdet med certificeringen.

Der har siden været afholdt møder med de vigtigste lodsejere, senest på et samlet møde i Havnbjerg, hvor syv lodsejere herunder Aage V. Jensens Naturfond og Naturstyrelsen Sønderjylland deltog. Lodsejerne repræsenterer en væsentlig del af de arealer, som er udset til at være ryggraden i en kommende naturpark, nemlig fjordarmene på Nordals med de genskabte søer, skovene og de omliggende eller tilknyttede natur- og landbrugsområder.

På mødet blev der givet enstemmig tilslutning til, at fortsætte arbejdet efter de principper som ligger i mærkningsordningen Danske Naturparker. Der er en række kriterier, som skal opfyldes for at opnå betegnelsen ”Naturpark”, men udover disse, så skal udpegningen være baseret på frivillighed og den må ikke medføre begrænsninger for erhverv og bosætning i området, udover hvad der i forvejen findes efter gældende lovgivning.

En udpegning til naturpark er således en anerkendelse af et områdes eksisterende kvaliteter indenfor natur, kulturhistorie, friluftsliv og lokal identitet. Mærkningsordningen er indstiftet af Friluftsrådet.

Der er i dag otte naturparker i Danmark og tre såkaldte pilotnaturparker. For at blive certificeret som naturpark, skal man kunne definere et større sammenhængende område med mindst 50 pct. (eksisterende) beskyttet natur, og derudover opfylde ni andre kriterier om bl.a. formidling af områdets kvaliteter for både danske og udenlandske besøgende. Naturparken skal være tilknyttet et sekretariat og have en fast naturvejlederindsats. Det er desuden et krav, at der er borgerinddragelse og lokal accept og forankring, også efter certificering. Der skal således oprettes et naturparkråd og forefindes en byrådsvedtaget naturparkplan. Hvis man kun kan opfylde de syv kriterier, kan der foretages en foreløbig certificering som pilotnaturpark.

Forarbejdet til Naturpark er nu gået ind i en fase, hvor der arbejdes med at fastlægge den egentlige afgrænsning, herunder hvor stort et område, der kan opfylde kriterierne om 50 pct. natur. Der er som arbejdsgrundlag indlagt nogle områdegrænser, som evt kan udrulles i to etaper (se vedlagte bilag)

Efterfølgende vil der blive iværksat en planproces, hvor naturparken kan indlægges som et tillæg i kommuneplanen. I procesperioden bliver der afholdt offentlig(e) møde(r) og indlagt høringsperioder, hvor der sikres størst mulige lokal inddragelse.

Planprocessen forventes igangsat i starten af 2020.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Naturoplevelser har en dokumenteret og meget væsentlig indflydelse på vores mentale sundhedstilstand

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Punkt 4: Orientering om det norske forskningsprojekt MEDSAM

19/48920

Sagsresumé

Indsætterne på landdistriktsområdet bygger på aktiv medborgerskab og samskabelse mellem politikere, forvaltning og landsbylaug/Landsbyforum for, at skabe levende landsbyer med et højt aktivitetsniveau, livskvalitet og bomiljøer.

På nationalt plan har både Århus og Sønderborg kommuner udmærket sig med kompetencer og erfaringer i samskabelse, og udvikling af arbejdsværktøjer for medborgerskab og borgerinvolvering. Denne viden er interessant for deltagerne i et læringsnetværk af norske kommuner og forskere i MEDSAM-projektet.

På mødet deltager: Eugene Guribye, forskningschef NORCE Norwegian Research Centre AS, Lisbeth Iversen, Arendal Kommune, Jens Peter Jensen, Marselisborg-Centret i Århus, Håkon Sivertsen, Forsklingsleder Tøndelag Forskning og Utvikling AS, Frode Fadnes Jacobsen, Høgskulen på Vestlandet, Grete Waaseth, Steinkjer kommune, Per Gunnar Disch, Senter for omsorgsforskning Sør-Norge og Ellen Dale, Tromøy Frivilligsentral.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at tage

- orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Århus Kommune, der blev udnævnt til Europæisk frivillighedshovedstad i 2018 og Sønderborg Kommune, der har et stærkt netværk på landdistriktsområdet kaldet "Sønderborg-modellen", indgår som inspirationskilder i et norsk forskningsprojekt med Arendal Kommune som tovholder. Den overordnede idé med projektet er, at udvikle modeller for samskabelse mellem kommuner og indbyggere for at sikre bæredygtige velfærdsløsninger i et langsigtet perspektiv.

Innovationen i dette forskningsprojekt er, at tage et betydeligt skridt videre og udvikle medborgerskab gennem redskaber og metoder for skabelse. Dette skal ske med udvikling af mødesteder og digitale kommunikationssystemer, inddragelsesprocesser, faciliterings-kompetencer, metoder for fremme af engagement og motivation, netværk for erfaringsdeling og innovation på tværs af kommuner. Målet er at skabe en mere helhedsorienteret og øget velfærdsrelateret indsats i lokalsamfundene.

Arendal Kommune har kompetencer fra udviklingen af en samskabelses platform, "Med hjerte for Arendal", som i et 4 årigt nationalt finansieret projekt har etableret en paraplyorganisation for over 100 foreninger, erhvervsliv, sociale frivillige organisationer og kommunen.

Repræsentanter fra Landsbyforum og Sønderborg Kommune har tidligere delt erfaringer med Arendal Kommune og ser frem til fortsat videndeling – ikke mindst med inddragelse af hverdagserfaringerne fra ”Sønderborg-modellen” og erfaringerne fra Benefit4Regions projektet omkring deltagelse, kommunikation og læring.

Forvaltningen medfinansierer projektet med ca. 200 arbejdstimer af landdistriktskoordinatoren fordelt over 3 år. Projektet startede den 1. august 2019 og afsluttes den 1. juli 2022.

Deltagere:

Arendal Kommune, Oslo Kommune Bydel Bjerke, Norge Norwegian Research centre AS, Trøndelag forskning og udvikling AS, Høgskulen på Vestlandet, MarselisborgCentret (Århus), Senter for omsorgsforskning, Sør-Norge, Steinkjer Kommune, Levanger Kommune, Voss Kommune, Aarhus Kommune, Sønderborg Kommune, Friskkus AS, Norges Frivilligsentraler.

Punkt 5: Orientering om udfasning af olie- og gasfyr i landdistrikterne

19/4348

Sagsresumé

Sønderborg Kommune har en vision om at blive CO₂-neutralt område i 2029. Dette kræver mange indsatser for at fremme den grønne omstilling. Disse indsatser er beskrevet i ProjectZero’s Roadmaps 2015, 2020 og sidst Roadmap 2025, som blev godkendt af Byrådet den 19. december 2018.

I Roadmap 2025 under segmentet Ejerboliger, er målet en reduktion på 16.500 tons CO₂. Dette skal ske ved udfasning af olie- og gasfyr, som erstattes med varmepumper og fjernvarme. Denne indsats udføres i samarbejde med Sekretariatet for Bæredygtighed og Natur, Sekretariatet for Landdistrikter og ProjectZero.

Der er udarbejdet et kommissorie med de indsatser, der skal opfylde målet for udfasning af gas- og oliefor i områder uden for nuværende og kommende fjernvarmeområder. Segmentet er både ejerboliger og fritidshuse.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at tage

- orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Roadmap2025 har et delmål på en CO₂-reduktion på 75 pct. i forhold til 2007, for at gøre Sønderborg-området til CO₂-neutralt vækstområde i 2029 – 20 år før resten af Danmark.

Roadmap2025 er udviklet i 2018 i en 8-step model med deltagelse af mere end 100 lokale interessenter og nationale eksperter. Segmenterne er opdelt i 8 udvalgte indsatsområder, hvor Sekretariat for Bæredygtighed og Natur i samarbejde med Sekretariat for Landdistrikter og ProjectZero har fokuseret på indsatserne i segmentet ”Ejerboliger”.

Med udarbejdelse af et projekt for udfasning af gas- og oliefor i områderne uden for nuværende og kommende fjernvarmeområder, er målet en CO₂-reduktion frem mod 2025 på i alt 16.500 tons for segmentet. Derved er dette projekt, et af de 14 udvalgte fyrtårnsprojekter som tegner sig for mere end 90 pct. af de estimerede CO₂-reduktioner frem mod 2025. Som Roadmap2025-fyrtårnsprojekt sættes der særlig fokus på at sikre ressource-allokeringen og projektets fremdrift.

Formålet med projektet ”Ejerboliger” er at udfase fossile brændsler i varmeforsyningen i områder uden for nuværende og kommende fjernvarmeområder. Projektet understøtter indsats nr. 2 i ”Strategisk Energiplanlægning for Sønderjylland” og ProjectZero-visionen om et CO₂-neutralitet Sønderborg i 2029.

Handlingerne, som bygger videre på eksisterende erfaringer, skal sikre udbredelsen af effektive grønne varmeløsninger. Der har siden ”Varmeplan for Sønderborg Kommune 2015”, været afholdt flere informationsaftener og aktiviteter i landdistrikterne for at fremme denne udvikling. Erfaringerne fra disse arrangementer er blevet brugt til, at relancere nye koncepter der bl.a. henvender sig til de unge førstegangskøbere og til fritidshusejere.

I projektet vil der desuden blive arbejdet med incitamenter for effektivisering af elvarme, energirenovering, og på at finde nye selskabs- og finansieringsformer, således at den samfundsøkonomiske interesse i omstilling til vedvarende energiformer understøtter de privatøkonomiske interesser.

Følgende informationsmøder er afholdt i henhold til kommissoriet:

Kom godt fra start i dit første hus -

- sådan får du en sund og energirigtig bolig

Målgruppen var nye og kommende boligejere, der ønskede gode råd og vejledning til, hvordan købsprocessen skulle håndteres. Eksempelvis forståelse for energimærkningen og tilstands-rapporten samt gode råd til optimering af indeklima og energirenoveringer. Der er afholdt møder den 20. november 2018 og 9. april 2019 i et tværfagligt samarbejde med bosætningskoordinatoren, klimakoordinatoren, ProjectZero og Sekretariat for Landdistrikter.

Fremadrettet vil der blive afholdt et årligt arrangement efter samme koncept.

Energirigtige feriehuse

Den 7. november 2019 er afholdt inspirationsmøde for fritidshusejere i Sønderborg Kommune, hvor programmet var præget af oplæg, der kobledes turismindsatsen med den grønne omstilling. Der blev talt om trends og tendenser indenfor feriehusudlejning samt præsenteret konkrete værktøjer til energioptimering med udgangspunkt i lokale cases. Afslutningsvis var der mulighed for, at få en snak med fagfolk, udlejningsbureauer, energirådgivere og myndigheder. Mødet kom i stand i et tværfagligt samarbejde mellem klimakoordinatoren, ProjectZero samt afdelingen Turisme og Landdistrikter.

Fremadrettet

Med dette kommissorium arbejdes fremadrettet som beskrevet i tidsplanen, dvs. i 2020 vil der være fokus på kampagner for tilskudsordninger og informationsaftener for boligejeren i forhold til nationale udspil, i år 2021 udvælges en testlandsby overensstemmelse med planerne i den strategisk energiplanlægning for Sønderjylland, og endelige i 2023 evalueres på indsatserne i dette kommissorium.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Der er et bedre indeklima ved en energirenovet bolig og askefri varmeløsninger

Punkt 6: Orientering om Budgetaftale for budget 2020 - 2023

19/49201

Sagsresumé

Byrådet har på møde den 4. november 2019 godkendt Sønderborg Kommunes budget for årene 2020 – 2023.

Forvaltningen orienterer på mødet Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer om indhold i og konsekvenser af det godkendte budget.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at

- tage orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Byrådet har på møde den 4. november 2019 godkendt Sønderborg Kommunes budget for årene 2020 – 2023.

På Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarers område er følgende elementer en del af det godkendte budget:

- Pulje på 100.000 kr. til grønne initiativer og grøn vedligehold i landdistrikterne
- Fortsættelse af Projektet Haver til Maver
- Øget fokus i alle forvaltninger på samarbejde med landsbylaug og foreninger

I forbindelse med førstebehandling af budget 2020 – 2023 blev der indarbejdet budgetreduktioner for sammenlagt 50 mio. kr. Budgetreduktionen betyder for Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarers område:

- Flytning af jobskabende aktiviteter til Erhvervsservice og Vækstrådet samt reduktion af budgettet med 300.000 kr. årligt.

Punkt 7: Godkendelse af idéoplæg vedr. renovering af den militære øvelsesbane til nyt motionsanlæg for alle, Kær Vestermark, Sønderborg

19/48950

Sagsresumé

Den militære øvelsesbane på Kær Vestermark er i dårlig stand. Høringer viser en stor interesse for, at få forskellige former for leg og træningsfaciliteter ud på Kær Vestermark ved Sønderborg.

En renovering og modernisering af den militære øvelsesbane ønskes, så historien om øvelsesbanen bevares, og at den renoveres og gøres mere tilgængelig med flere nemheds- og sværhedsgrader. Samtidig suppleres anlægget til også at indeholde et nyt og moderne motionsanlæg for alle, herunder også handicappede, så anlægget bliver et nyt aktiv for alle.

Flere brugere, foreninger og skoler har ydret ønske om fast brug af et nyt motionsanlæg.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer ønsker at få banen renoveret, og udvalget ønsker at indgå i processen og udviklingsarbejdet.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at godkende, at

- sekretariatet i en bred inddragende proces arbejder med indkomne ideer og ønsker således, at en projektidé kan sendes og udvikles hos en konsulentvirksomhed for et endeligt oplæg, skitse og økonomisk overslag
- der disponeres 50.000 kr. til konsulentydelse af de 500.000 kr. som udvalget har afsat til realisering af ideer fra udviklingsplanen, hvorefter der resterer 450.000 kr.

Sagsfremstilling

På Kær Vestermark blev der i 60'erne bygget en militær øvelsesbane med 20 forhindrede efter internationale standarder. Banen er i dårlig stand og flere forhindrede er lukket pga. sikkerhed.

Høringer i forbindelse med helhedsplan og udviklingsplan for Kær Vestermark har givet mange input til kommunen. Herunder ønsker til forskellige former for faciliteter til udendørsidræt og motion. Der er et stort ønske fra borger, institutioner, og foreninger om at bibeholde og udvikle et motionsanlæg på Kær Vestermark

Der er et politisk ønske i Sønderborg Kommune om at renovere den militære øvelsesbane på Kær Vestermark.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer ønsker at få banen renoveret, og udvalget ønsker at indgå i processen og udviklingsarbejdet.

Sekretariatet for Bæredygtighed og Natur har lavet en opsamling af ideer og ønsker samt gennemført en fornyet høring af centrale interessenter.

Interessenterne er hørt i følgende grupper:

- Kommunens skoler og institutioner (idrætslærere)
- Brugere (brugerrepræsentant for Kær Vestermark, Danmarks Naturfredningsforening, Kær Landsbylaug, Hjemmeværnet)
- DGI (idrætsorganisation – foreningslivet)
- Repræsentanter for Handicappede (Handicaprådet og SAABU)

Målgruppen for brugerne er identificeret som:

- Alle aktive borgere, herunder familier med børn
- Skolelærere som led i deres idrætsundervisning
- SAABU
- Idrætsklubber

Den militære øvelsesbane kan udvikles til et motionsanlæg for alle, hvor børn, voksne og gamle samt borgere med handicap kan opnå øget sundhed og velvære.

En mulighed er at niveaupdele banen i tre spor samt tilføje banen et handicapspor for kørestolsbrugere.

Et endeligt projekt kan gennemføres ved sponsorater og bidrag fra midler afsat til projekter fra udviklingsplanen.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Projektet med renovering og udvikling af motionsbanen på Kær Vestermark med adgang for alle har som hovedmål, at skabe en ramme for bevægelse, idræt, sundhed og velfærd for kommunens borgere.

Punkt 8: Godkendelse af finansiering af projektet Haver til Maver

19/12092

Sagsresumé

Byrådet har den 4. november 2019 godkendt budgettet for perioden 2020 til 2023. Der er i budgetforliget godkendt en delvis finansiering, til forlængelse af projektet Haver til Maver, hvor der i perioden 2020 - 2023 årligt er afsat 300.000 kr. Det fremgår af budgetforliget at forvaltningerne Børn og Uddannelse og Kultur, Turisme og Bæredygtighed i fællesskab årligt skal finansiere 300.000 kr. Det er efterfølgende i direktionen besluttet, at forvaltningen Kultur, Turisme og Bæredygtighed årligt skal finansiere 100.000 kr.

Projektet Haver til Maver har været en ubetinget succes og har opfyldt alle kriterierne for besøgstal, undervisningsværdi og tjent som et godt eksempel for sundere maddannelse.

Forvaltningen vurderer, at projektet Haver til Maver er et godt element i implementeringen af Handleplan for fødevarer, og derfor foreslås finansieringen af projektet placeret i Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer.

Forvaltningen foreslår, at finansieringen sker fra Pulje til forprojekter med 100.000 kr. årligt i perioden 2020 til 2023. I hvert af årene resterer der herefter 150.000 kr. i puljen.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer har beslutningskompetencen, jf. vedtægten.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Kultur, Idræt, Handel og Turisme at godkende, at

- finansieringen af projektet Haver til Maver sker fra Puljen til forprojekter med 100.000 kr. årligt i perioden 2020 – 2023.

Sagsfremstilling

Forhistorie og baggrund

Sundhedsudvalget og Børne- og Uddannelsesudvalget vedtog i 2009 en strategi for, at sætte ekstra fokus på skoleelevernes sundhed og trivsel i kommunens folkeskoler gennem en handleplan. Handleplanen er stadig aktiv og opererer med tre hovedindsatser, hvoraf maddannelse er en af disse.

For at kunne give indsatsen maddannelse den nødvendige kvalitet for elevernes læring, blev der oprettet et skolehaveprojekt kaldet Haver til Maver på Gråsten Landbrugsskole ved Fiskbæk Naturskole. Projektet blev oprettet med en tilknyttet naturvejlederstilling, og der blev ansøgt og bevilget penge fra Friluftsrådet til aflønningen af naturvejlederen for en tre-årig periode.

Bevillingen udløber med udgangen af 2019.

Da projektet Haver til Maver har været en ubetinget succes, og har opfyldt alle kriterierne for besøgstal, undervisningsværdi og tjent som et godt eksempel for sundere maddannelse har Byrådet i forbindelse med vedtagelsen af budget 2020 – 2023 besluttet, at projekt skal fortsættes i en 3 årig periode. Byrådet har i perioden afsat halvdelen af finansieringsbehovet på 600.000 kr. årligt. Byrådet har samtidigt besluttet, at forvaltningerne Børn og Uddannelse og Kultur, Turisme og Bæredygtighed i fællesskab årligt skal finansiere 300.000 kr. Det er efterfølgende i direktionen besluttet, at forvaltningen Kultur, Turisme og Bæredygtighed årligt skal finansiere 100.000 kr.

I den nuværende projektperiode har skolehaverne været fuldt booket ud med 18 til 20 klasser tilmeldt. Hver klasse har haft 8 skoledage i haverne henover vækst sæsonen, altså mellem 144 og 160 skolearrangementer om året. Projektet har ikke kunnet efterleve den store efterspørgsel fra skolerne, så der har hvert år været oprettet en venteliste.

Gennem arbejdet sikres eleverne forståelse for, hvordan dyrkning og tilberedning af madvarer foregår og det er samtidig en løftestang til at skabe interesse for optimeret anvendelse af flere grøntsager i deres familiers madlavning, og derved en sundere livsstil og mindre klimabelastning.

I sæsonen 2019 er skolehaveprojektet blevet udvidet med sociale fælleshaver i de boligsociale områder i Sønderborg. Dette arbejde foregår som en del af ”helhedsplanen” i samarbejde med netværkssekretariatet ”Boligområder i balance” og drives sammen med fritidstilbuddet ”Kuben”.

Haver til maver projektet laves i samarbejde med Gråsten Landbrugsskole, hvor jordarealet og undervisningsfaciliteterne er beliggende. Derudover har naturskolerne en base på stedet med kontor- og toiletfaciliteter.

Netop arbejdet med maddannelse for børn er et vigtigt fokusområde i forhold til implementering af Handleplan for fødevarer, og derfor ser forvaltningen en værdifuld sammenhæng mellem projektet Haver til Maver og arbejdet med implementering af Sønderborg Kommunes Handleplan for fødevarer.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Forvaltningen vurderer at fokus på børn og unges forståelse for fødevarer og god madkultur har en positiv sundhedsmæssig effekt.

Punkt 9: Godkendelse af ansøgninger til Puljen til borgerinitiativer i landsbyerne i Sønderborg

19/48921

Sagsresumé

Der er af Byrådet afsat 1 mio. kr. pr. år til Pulje til borgerinitiativer. Formålet med puljen er, at Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer kan støtte op om en tidlig indsats overfor konkrete problemstillinger og projektforslag, der fremmer udviklingsinitiativer i landdistrikterne i Sønderborg Kommune.

Puljen kan søges en måned før møde i Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer i henhold til gældende kriterier. Inden sidste udlodning er der 449.697 kr. i puljen.

Sekretariatet har modtaget 4 ansøgninger til 4. runde af puljen i 2019 på samlet 380.450 kr.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer har beslutningskompetencen, jf. vedtægten.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at godkende

- tildeling af støttemidler til de ansøgte projekter til Puljen til borgerinitiativer i landsbyerne i Sønderbor.

Sagsfremstilling

For fortsat at opnå synlige og handlekraftige resultater i henhold til Byrådets vision og udvalgets godkendte indsatser, har Byrådet afsat 1 mio. kr. pr. år fra 2018, som støtte til en tidlig indsats overfor konkrete problemstillinger og projektforslag.

Følgende projekter fra landsbylaugene søger om støtte ved sidste udlodning i 2019:

1. Etablering af hoppepude i Avnbøl-Ullerup (ansøgt 23.400 kr.)

Landbylauget ønsker at etablere en udendørs hoppepude i tilknytning til legepladsen ved Bakkensbro Aktivitets- og Kulturcenter. Dette legeredskab motiverer til fysisk bevægelse og leg, og medvirker til at gøre sammenholdet endnu stærkere i Avnbøl og Ullerup. Den samlede pris er 39.000 kr. og restfinansieringen sker med eksterne puljemidler på 13.000 og frivilligt arbejde.

Ansøgningen vedrører temæt: Øget social sammenhængskraft og øget bosætning.

2. Sanser Showroom 24m² i Brandsbøl-Lunden (ansøgt kr. 97.050)

Brandsbøl-Lunden landsbylaug vil gerne passe på naturen. Dette sker bl.a. gennem forståelse for bierne og deres rolle i et sanserum – Sanser Showroom kaldet BeeAir – med plads til bi-familier. Her kan borgere og turister opleve bierne på nært hold, visuelt samt gennem lugte- og høresansen. Projektet er resultatet af tilblivelsen af en forretningsplan, som landsbylauget har fået udviklet, og formidlingsindsatsen understøtter en kommende Naturpark på Nordals. Den samlede projektsum på kr. 170.050 dækker udgifterne til modning af en byggegrund til 24 m² Sanser Showroom, indkøb og indretning af hytte/hus som byggesæt, 12 bi-familier med nødvendige bihuse og tavler. Derudover hentes sponsorater og udføres frivilligt arbejde til en værdi af 68.000 kr.

Ansøgningen vedrører temæt: Natur og Turisme.

3. Første skridt mod "Destination: Midt o Als" (ansøgt kr. 200.000)

En ad hoc-gruppe under Hundslev-Almsted-Notmark landsbylaug har i flere år været i gang med, at lave planer for udvikling af vejforløbet igennem de tre landsbyer. Dette arbejdet er beskrevet i et katalog: "De 3 landsbyer – midt o Als". Første skridt – del 1 - er etablering af et nyt grønt område ved Notmark gl. Skole, der er samlingssted for de tre landsbyer. Dette skaber en stærkere identitet og forskønnelse af området. En anden ad hoc-gruppe ser på muligheden for etablering af et aktivitetsområde ved skolen, som både lokale og turister kan få glæde af. Del 2 vil give mulighed for køb af en oplevelsespakke med adgang til bålhus, shelters, badefaciliteter/sauna, levering af madpakke m.m.

Projektsummen for del 1 er 350.000 kr. Beløbet dækker over etablering af have og anlæg til en værdi af 212.259,25 iflg. tilbud, renovationsskur, cykelskur, INFO-hus m.m. Kontant egenfinansiering er 150.000 kr.

Ansøgningen vedrører temæt: Øget social sammenhængskraft og øget bosætning.

4. Bo- og arbejdsfællesskab på Broagerland, forarbejde (ansøgt: 60.000 kr.)

De fem landsbylaug på Broagerland søger om støtte til professionel visualisering og præsentation af borgergruppernes forslag til et bo- og arbejdsfællesskab på Broagerland. Beløbet dækker udgifter til stregtegninger med de nytænkende, funktionelle bygningsdele både udvendig og indvendig – udført af en arkitekt - overslagspriser, tekst materialer + layout/print. Dette er et konkret forprojekt til realiseringen af landsbylaugenes

ønsker i udviklingsprojektet "Broagerland 3.0". Her var hovedformålet at skabe udvikling og derved sikre fremtiden på Broagerland, hvor borgerne bestemmer og er primus motor. Mange regler og forvaltning kan stå i vejen, og et led i det nye initiativ er at undersøge og måske få dem ophævet eller lavet om på forsøgsbasis. Derfor kaldes det også 'frilandsby'. Gennem afholdte visionseminar og borgermøder er visionen klar: "I 2030 er lokalbefolkningens holdning til fællesskab markant ændret. Nærhed og nye sociale netværk blomstrer. Vi opkøber, ejer og indretter fysiske rammer for nye levende, naturnære bo- og arbejdsmiljøer i fællesskab, og står også selv for driften med mindre andet aftales."

Ansøgningen vedrører temæt: Øget bosætning og erhvervsudvikling.

Nr.	Ansøgninger (landsbylaug)	Ønsker	Ansøgt beløb	Samlet ansøgt budget	Egenfinansiering / fondsmidler	Indstilling
1	Avnbøl-Ullerup	Etablering af hoppepude i Avnbøl-Ullerup	23.400	39.000	Sponsorat 13.000, Frivillige timer udgør en værdi af 2.600 kr.	23.400
2	Brandsbøl-Lunden	Vi passer på naturen – Sansé Showroom 24m ² , BeeAir	97.050	73.000	Sponsorater: værdi 58.000 kr. Frivillige timer til en værdi af 15.000 kr.	97.050
3	Hundslev-Almsted-Notmark	Første skridt mod "Destination: Midt o Als"	200.000	350.000	Kontakt egenfinansiering: 150.000 kr.	200.000
4	Landsbyerne på Broagerland	Broagerland 3.0 – forprojekt til realisering af bo- og arbejdsfællesskab	60.000	100.000	Frivilligt arbejde: 40.000 kr.	60.000
	Ialt					380.450

Sundhedsmæssige konsekvenser

Forvaltningen vurderer, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Bilag

Punkt 10: Godkendelse af ansøgninger til Puljen til forprojekter

19/48922

Sagsresumé

Byrådet har afsat 250.000 kr. pr. år til "Pulje til forprojekter". Formålet med puljen er at støtte udvalgets egne forprojekter og forundersøgelser af potentielle projekter, der skaber merværdi og vækst i landdistrikterne i henhold til indsatsområderne, godkendt i udvalgt den 29. februar 2016.

Der søges om 96.900 kr. til en fundraising klippekortsordning og et en-gangs-beløb på 150.000 kr. til medfinansiering af eksternt ekspertbistand og tjenesteydelser i TOUR-BO projektet fra perioden januar 2020 til juli 2022.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer har beslutningskompetencen, jf. vedtægten.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at

- godkende tildeling af støttemidler til de ansøgte projekter til Puljen til forprojekter.

Sagsfremstilling

Der er 246.900 kr. i forprojektpuljen i 2019, og der er to projekter, som indstilles til finansiering af årets sidste udlodning: Fundraising klippekort til en værdi af 96.900 kr. og kontant medfinansiering af TOUR-BO projektet med i alt 150.000 kr. i perioden 1. januar 2020 – 30. juni 2022.

1. Fundraising klippekort

Der er vist sig et behov for professionel fundraising bistand i forbindelse med landsbylaugenes og kommunens voksende ambitionsniveau for partnerskabsprojekter, der går på tværs af flere forvaltninger og landdistrikter. Det stiller krav om forskellige kompetencer, og få timers målrettet sparring på projektet omkring fundraising kan have en stor positiv effekt på den eksterne finansiering.

Det har vist sig muligt at købe et klippekortskoncept med følgende ydelser:

- Et opklarende møde og gennemgang af projektet
- En fondsscreening til projektet og udarbejdelse af en liste over fonde, der matcher projektet
- Sparring og rådgivning i forbindelse med en konkret fondansøgning

Værdi for 1 klippekort: 27.500 kr. excl. moms og kørsel for 25 klip til en rabattimepris på 1100 kr. incl. et eksemplar af projektudviklings- og fundraisinghåndbog. Hertil kommer behovet for grafisk bistand i forbindelse med layout af projektbeskrivelsen.

Derfor stilles forslag om, at der tilkøbes en klippekort-ordning til en samlet værdi af 75.000 kr., hvor det er muligt at vælge frit mellem de tre ydelser i forhold til behovet samt tilkøb af grafisk bistand til en værdi af 21.900 kr. Samlet ansøgning: 96.900 kr.

Forvaltningen administrerer klippekort-konceptet ved tværgående partnerskabsprojekter. Kriterierne er, at ansøgningerne skal være for projekter, der indgår i de lokale udviklingsplaner samt være tværgående partnerskabsprojekter.

2. Kontant medfinansiering af Interreg-projektet: "TOUR-BO"

Interreg-projektet "TOUR-BO", er et tre-årigt grænseoverskridende turismeprojekt, der ligger i direkte forlængelse af Benefit4Regions projektet, som blev afsluttet den 30. juni 2019. I B4R blev der sat fokus på bottom-up principperne og funktionelt samarbejde til, at skabe udvikling i landdistrikterne i Interreg-området. Disse erfaringer bringes ind i TOUR-BO, der gennem samskabelse og konkrete handlinger, vil bidrage til en bæredygtig turismeudvikling. Her skal arbejdes med indsatser indenfor aktivturisme, f.eks. kulinarisk kulturarv (lokale fødevarer) og aktiv dannelesturisme i kontekst af naturformidling og en mere attraktiv verdenskulturarv.

Fortællingen om en enestående bæredygtig grænseoverskridende aktiv-destination skal fortælles videre, især overfor de lokale beslutningstagere og udbydere i programregionen.

Det gælder om at styrke den såkaldte "lokale –markedsføring" i hele regionen.

Projektpartnerne:

- WFA (leadpartner)
- Kreis Schleswig-Flensburg
- Akademi Am See
- FEINHEIMISCH Genuss aus Schleswig-Holstein e.V.
- Kreis Plön,
- Guldborgsund kommune,
- Lolland kommune
- Landdistrikternes Fællesråd
- Sønderborg Kommune

Har en ambitiøs vision om, at udvikle Interreg-programregionen til en „empowered“ destination. Det betyder, at projektpartnerne og de ca. 15 netværkspartnere agerer i rollen som „Change Agents“ og som pioner, der sætter gang i en ændring af kulturen i turisme-branchen samt skaber innovative, bæredygtige produktudviklingsprocesser.

Af netværkspartnere kan nævnes:

Destination Sønderjylland, Landsbylauget i Brunsnæs/Iller/Busholm, Tourismus Agentur Flensburger Förde GmbH, Danevirke Museum, Vikinger Museum Haithabu, Stadt Fehmarn, Tøndermarsk Initiativet, Clusteragentur Schleswig-Holstein (WTSH GmbH), i.V. Tourismus-Cluster Schleswig-Holstein, Touristinformation Gebietsgemeinschaft Grünes Binnenland e.V., Ostseefjord Schlei GmbH - Gesellschaft für Tourismus-, Regional- und Stadtmarketing, Tourismuszentrale Holsteinische Schweiz, Billund ErhvervsFremme – Herunder Visit Billund, Welterbebüro und

De forventede resultater er:

Delmål 1: Grænseoverskridende vidensdeling

1.1. Der er i fællesskab udarbejdet dansk-tyske vidensgrundlag (for eks. håndbog „Dialog administration/kommunale aktører og turistmæssige SMV“; strategi for den turistmæssige udnyttelse af den nye færgeforbindelse over Flensborg Fjord), de er evalueret af eksterne turismeeksperter (Advisory Board) og formidlet til turistorienterede fagkredse. Disse resultater henviser hver for sig direkte til emnet bæredygtighed (social, økologisk og økonomisk), som basis for en grænseoverskridende fælles forståelse.

1.2. Der er udviklet en række nye netværk, som eksisterer på overregional og grænseoverskridende basis. Netværkerne gør en indsats for en koordineret strategisk og operativ turistorienteret udvikling i hele regionen.

Delmål 2: Empowerment

2.1. Turistorienterede virksomheder samt offentlige turismeutviklere i området har deltaget i emnerelaterede dansk-tyske informations-, sensibiliserings – og netværksarrangementer og de initierer lokalt forbedrede udviklinger (f.eks. bæredygtig overnatningstilbud, turistmæssige trends, grænseoverskridende markedsføring og „Turisme for alle“).

2.2. Turistorienterede virksomheder samt kommunale aktører i programområdet har deltaget i ko-kreative netværks- og værdiskabelsesarrangementer, dialogen mellem SMV og kommunale repræsentanter blev initieret og/eller forbedret og vertikale sammenkædninger i den turistmæssige servicekæde er realiseret.

2.3. Aktiviteter i forbindelse med lokal markedsføring for at synliggøre turistmæssige udbydere af tjenesteydelser fra hele programregionen, er i samarbejde med turistorienterede virksomheder fra programområdet udarbejdet og formidlet målgrupperettet.

2.4. Der blev gennemført en fælles dansk-tysk turismedag for at synliggøre de lokale initiativer, potentialer og udfordringer med deltagelse af kommunale turismeaktører, forbund og foreninger samt politikere og virksomheder. Ligeledes blev der gennemført en event, som sigter mod dannelse og oplevelse i kontekst af bæredygtighed samt maritim kultur- og naturarv for målgruppen almen offentlighed.

Delmål 3: Turismeprodukter

3.1. I samarbejde med erhvervmæssige udbydere i området er der udviklet og markedsført nye grænseoverskridende produkter i fødevareturismen.

3,2. I samarbejde med kultur- og naturformidlingssteder samt folkehøjskoler er der udviklet og markedsført grænse-overskridende turistmæssige tilbud.

3.3. Målgruppeorienterede afsætningskanaler for produkter på områderne fødevarer- og dannelsesurisme er systematisk analyseret og udnyttet på det dansk-tyske marked

3.4. Antallet af besøgende hos de kultur- og naturdannelsessteder, som deltager i projektet, er steget.

For at nå målene ansøges forprojektpuljen om støtte på 150.000 kr. til konsulent- og tjenesteydelser i henhold til budgettet. Midlerne dækker omkostninger til workshops (oplæg, forplejning, lokaler), materialer (layout/design/print til workshops, gourmet-ruter, naturformidling, handouts m.m.) og lignende Interreg-programmet støtter med ca. 71,26 pct.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Forvaltningen vurderer, at sagen ikke har sundhedsmæssige konsekvenser for borgerne.

Punkt 11: Orientering om afrapportering af projekt Kollektiv transport i landdistrikterne - Andelsforening 2.0

19/39183
Sagsresumé

Den 21. august 2017 gav Trafik og Byggestyrelsen Sønderborg Kommune tilsagn på 439.000 kr. (50 pct.) til projektet "Kollektiv transport i landdistrikter – Andelsforening 2.0".

Projektet er et analyse- og demonstrationsprojekt, der bygger videre på erfaringer og resultater fra det tidligere støttede projekt "Bæredygtige kollektive transportkoncepter i landdistrikter". Projektet har til formål at videreudvikle landsbybus-konceptet, så det kan fungere uden de udfordringer, der blev påpeget i det første projekt, både i forhold til praktik og økonomi.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at tage

- orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

På kommunens rejsen mod et CO2-neutralt Sønderborg-område i 2029, er behovet for handlinger kun blevet større. Klimaudfordringerne bliver mere og mere synlige, og omstillingen skal op i et helt andet gear for at leve op til det, verdens lande aftalte i Paris i 2015. Byerne og landsbyerne spiller en afgørende rolle, og Sønderborg er rollemodel og spydspids i arbejdet.

De sidste 10 år er antallet af biler i Sønderborg-området steget med 5.000 biler. Klimaudfordringerne sætter pres på borgernes transportvaner og adfærd. Derfor har kommunen på landdistriktsområdet bl.a. arbejdet med bæredygtige landsbyer, hvor et delprojekt har været at udvikle bæredygtige transportkoncepter for øget fleksibilitet i den kollektive transport i landdistrikter i Sønderborg Kommune.

Konceptet inkluderer landsbybusser, delebiler, samkørsel og andre tiltag, der letter adgangen til og/eller understøtter den kollektive transport. Pilotprojektet er gennemført i tæt samarbejde med tre landsbylaug (Lysabild, Kværs-Tørsbø-Snurom og Dynt-Skelde-Gammelgab) og med ProjectZero og Sydtrafik som projektpartnere.

I to omgange har pilotprojekterne "Alternativ bæredygtige transportkoncepter i landdistrikterne" og "Kollektiv transport i landdistrikterne – Andelsforening 2.0" opnået støtte fra Trafikstyrelsens "pulje til alternative kollektive transportkoncepter" samt Sønderborg Kommune. Det har åbnet op for forskellige mobilitetsforsøg og løsninger, men det er ikke lykkedes at nå i mål med en løsning, der er økonomisk bæredygtig. Målet var at give borgerne i landdistrikterne mulighed for at gå fra 2 til 1 bil.

Erfaringer viser, at der skal længere tid til end et antal måneder for at få folk til at droppe bil nummer 2. Bilen er klart det foretrukne transportmiddel i landdistrikterne. Bilen kan dække borgernes transportbehov her, hvilket andre transportmuligheder ikke kan. Konklusionen er, at hvis en husstand skulle overveje at afhænde bil nr. 2 eller undlade at anskaffe sig bil nr. 2, er det nødvendigt, at der er garanti for en langvarig periode med drift af landsbybusser eller delebils koncepter.

I første delprojekt kunne fremvises et gennemsnitligt passagerantal på 7-8 personer i 3 landsbybusser og 3 delebiler, der tilbagelagde ca. 83.000 km i en 8-måneders testperiode. Det frembragte en besparelse i antallet af kørte kilometer ved samkørsel på ca. 35.000 km og en ca. 5 tons CO2-besparelse. For at skelne mellem, hvad der skyldes nyhedsværdien, skete der løbende tilpasninger, og perioden blev forlænget.

I anden forsøgsperiode på halvandet år har de tre landsbybusser (og kun én delebil i Lysabild i en kortevarende periode) samlet kørt knapt 50.000 km. Generelt er der flere passagerer på de lange ture end på de korte, og der er en overvægt af ture med enten kun chaufføren (skyldes ikke mindst, at delebilerne ikke er til stede længere) eller en næsten helt fyldt bus.

Forsøget med delebiler viste, at de har større chance for at være økonomisk rentable end busserne.

Landsbybusserne kan overordnet set siges at have opfyldt to formål:

- Dels en række ture, hvor de i et eller andet omfang går ind og erstatter bilture. Her reducerer de potentielt behovet for at eje bil blandt brugere, mens den direkte effekt på CO₂-udledningen er minimal.
- Længere ture, hvor der dels spares CO₂ og dels bidrages til en bedre lokal sammenhængskraft qua de muligheder for fælles transport, som landsbybusserne giver.

Tallene viser, at 13 pct. af kørslen er arbejdsrelateret, 73 pct. fritidsrelateret og knapt 3 pct. relateret til sundhedsbesøg. 11 pct. er ikke defineret.

Forsøget har vist, at de tre landsbybusserne ikke er rentable under nuværende forhold. Hvis landsbybussernes drift, betaling for bookingplatform, leasing incl. forsikring (betalingen sker for 1 mdr. ad gangen), service m.v. gøres op i forhold til medlemsbetaling fra brugerne, er det ikke muligt at opnå balance i regnskabet.

De deltagende landsbylaug har etableret en "Mobilitetsforening", som et forretningsorienteret fællesskab, der sætter en professionel ramme om driften af landsbybuskonceptet fremadrettet.

Projektet har haft stort fokus på adfærdsændringer hos borgerne og fokuseret på "øget Samkørsel". Ud over samkørsel i landsbybusserne, er der opsat 12 kør-mæ'-bænke, hvor borgeren sætter sig for at vise, at han/hun gerne vil køre med. Ved bænken kommer skilte op med tips til "hitch-hiking", og der er arbejder med markedsføringen, sponsorvillighed og udbredelse af brugerområdet, for at nå målet om økonomisk bæredygtighed.

Der er lavet koncept for en MaaS-løsning, som er forud for teknikken, og som borgerne i landsbyerne ikke er klar til at betale prisen for. Mobility-as-a-service (MaaS) er betegnelsen for integrerede platformsbaserede løsninger, der samler forskellige transportformer og -services via digital infrastruktur.

Endelig er foretaget en rundspørge blandt de sociale frivillige foreninger i kommunen om deres behov for transport. Denne viser, at der blandt de adspurgte foreninger er et betydeligt antal foreninger og medlemmer, som ser transport som en udfordring, og at landsbybusserne passer rigtig godt ind i sådan et behov.

De frivillig har drevet projektet fremad understøttet af Sekretariat for landdistrikter med Sydtrafik, ProjectZero og Kommunen som partnere. Der er blevet udvekslet erfaringer på kryds og tværs af landet med andre mobilitetsprojekter, fagfolk og frivillige for i fællesskab at se på, hvordan vi skaber bedre mobilitet i landdistrikterne.

Der er i gennemsnit 1,3 personer i hver bil. Hvis gennemsnittet kan øges med mere samkørsel, vil det fjerne et stort antal biler fra landevejen. Det vil være godt for klimæet, ventetiden ved kødannelser og pengepungen. Flere folk over på cyklen er også et realistisk bud på de kortere afstande – og har i tilgift en positiv effekt på sundheden.

Punkt 12: Orientering om ledelsesinformation - Status pr. 31.10.2019 - LNF

18/7042
Sagsresumé

Ledelsesinformationen giver et overblik over, hvordan økonomien og aktiviteter ser ud for det enkelte udvalg i løbet af året.

På nuværende tidspunkt forventes budgettet for områderne under Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer overholdt.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer har beslutningskompetencen, jf. vedtægten.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at

- tage orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Ledelsesinformationen sker månedligt for de enkelte udvalg, hvor der gives en status og forventning til årsresultat.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser

Punkt 13: Generel orientering

19/1592

Sagsresumé

Orientering fra Landsbyforum

Orientering fra medlemmer

Orientering fra formanden

Orientering fra stående udvalg

Orientering fra forvaltningen

- Dyrk livet – Styrk livet
- Blå Flag 2019 – evaluering
- Naturplejeplan for Kær Vestermark
- Skriftlig orientering fra forvaltningen
- Årshjul 2019

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at

- tage orienteringen til efterretning.